

iNACT

inclusive educators

Head ja loovad õpetamispraktikad

Autorid: Meidi Sirk, Reeli Liivik, Sirje Rekkor, Meril Ümarik, SimonTubb, Aine Hamill, Marievi Gretsi ja Grace Roche

2022

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Sisukord

Sissejuhatus	2
Loovad ja koostöised õpetamispraktikad	5
Mõttekaardi koostamine kauba omaduste õppimisel	5
Draama erialaväärtuste õppimisel	6
Rühmatöö õpetamispraktikates	8
Mosaiikrühma meetod mahuka teoreetilise teema õppimiseks	8
Mosaiikmeetod relvaõppes	9
Ringlev ülevaade tulevikuoskuste õppimiseks	10
Juhtumiuuringud õpetamispraktikates	12
Ajaloosündmuste õppimine uuritud kogemuste kaudu	12
Juhtumiarutelu rühmades	13
Juhtumianalüüs logistikaõppes	14
Audiovisuaalsete materjalide kasutamine õppimise toetamiseks	15
Projektõppe parimad praktikad	17
Projektõpe	17
Tööriistade õppimine projektõppena	18
Toote valmistamine projektitööna	19
Restoranitöö õppimine projektõppena	20
Ärimudeli koostamise õpe projektitööna	21
Reaalses maailmas õppimine kui multidistsiplinaarne projekt	22
Refleksioon projektõppe lõpus	24
Ümberpööratud klassiruum	25
Ümberpööratud klassiruum inglise keele suhtlemisoskuse arendamiseks	25
Võtmepädevuste arendamine	26
Mitmekesised rollimudelid kui eeskujud võtmepädevuste arendamiseks	26
Arutelu	28
Inimeste- ja kultuuridevaheline mõistmine	28
Hacklab kui koolitusformaad sotsiaalse tõrjutuse ohus noortele: küberturvalisuse õpe	31
Õppelabor	32
Mentorprogramm	33
Ennetav programm psühholoogiliste probleemidega õppijatele: interdistsiplinaarse tugimeeskonna loomine	34
Meeskonnas õpetamine sisseelamiskursuste osana	35

Sissejuhatus

See kogumik on loodud Erasmus+ projekti INACT (Inclusive and Innovative Pedagogies for Educators, 01.11.2020–31.10.2022) ehk „Kaasav ja uuenduslik pedagoogika haridustöötajatele“ raames.

Projekti INACT peamine eesmärk on anda haridustöötajatele teadmisi, oskusi ja enesekindlust, et tegeleda pedagoogiliste uuendustega, mis aitaks neil luua kõigile õppijatele uuenduslikke ja tõeliselt kaasavaid õpikogemusi.

INACTi projekti meeskond hõlmas partnereid kuuest riigist: Belgiast (Open Education Community), Taanist (European E-learning Institute), Eestist (Tallinna Ülikool), Kreekast (AKMI Anonimi Ekpaideftiki Etairia), Iirimalt (Momentum Marketing Services Limited) ja

Rootsist (Folkuniversitetet Stiftelsen vid Lunds Universitet).

Selle projekti sihtrühmaks olid peamiselt kutseõpetajad kutsehariduses ja koolitajad keskkoolijärgsetes õppeasutustes, sealhulgas täienduskoolituses. Projekti tulemused võiksid abiks olla või inspiratsiooni pakkuda ka täiskasvanu- ja kõrghariduse professionaalidele.

Nagu me teame, on kõikide haridusvaldkondade ja -tasemete õpetajate jaoks suur proovikivi koolitada erineva taustaga õppijaid, õpetada neile uusi oskusi ja toetada üldpädevuste arengut (näiteks kriitiline mõtlemine, suhtlemine ja õppimine), mis on vajalikud reageerimaks laiematele ühiskondlikele muutustele ja ettearvamatutele olukordadele tööturul.

INACTi projekti tulemused peaksid toetama ja motiveerima haridustöötajaid oma õpetamispraktikaid arendama, uusi õpetamismeetodeid proovima ning uuenduslikke ja kaasavaid õpisiituatsioone looma. Kogumik sisaldab kogu Euroopas olemasolevaid ja rakendatud parimaid praktikaid, mis toetavad õppijate aktiivset kaasamist õpetamis- ja õppimisprotsessi kaasava hariduse ja mitmekesise õpilaskonna kontekstis.

Tuginedes Molbaeki (2018) definitsioonile, käsitleme kaasamist hariduses järgmiselt: kaasamine põhineb õpetaja põhimõttelistel tegevustel ja valikutel, mida ta teeb enne õpetamist, õpetamise ajal ja pärast õpetamist, ning süstemaatilisel tööol nende tegevuste ja valikute arendamisel, kuna õpetaja kaasamisalane teadlikkus võib tagada õppijate suurema osalemise nii akadeemilises kui ka sotsiaalses elus, mis ühtlasi toob kaasa kasvava kaasamise.

Kaasava hariduse eesmärk on võimaldada kõigile, sealhulgas haavatavatele huvirühmadele täielikku juurdepääsu haridusele ja edendada selles osalemise võimalusi, et kõik saaksid oma potentsiaali realiseerida. Seetõttu on kogumikus esitatud parimad praktikad, mis toetavad kaasava hariduse edendamist ja on ülekantavad erinevatesse õpikontekstidesse.

Eri riikide parimate praktikate/strateegiate valikul, mida selles kogumikus esitame, võeti aluseks järgmised kriteeriumid:

- Õppeprotsessis rakendatakse diferentseeritud ehk õppijakeskseid meetodeid.
- Õppetegevused valitakse õppe sihtrühma ja eesmärgi alusel (õpetaja on välja selgitanud õppijate omadused ja praktika rakendamisel neid arvestanud). Õpetaja rakendab õpetamis- ja õpitegevusi, mis vastab õppijate mitmekesisusele ja nende erinevatele vajadustele.
- Õppijatele antakse aktiivne roll õpetamis- ja õppimisprotsessis. Õpetaja püüab õppijaid õppeprotsessi käigus kõige rohkem motiveerida ja kaasata.
- Õpetaja annab õppijatele õppimise kohta tagasisidet.
- Õpetaja loob õpikeskkonna (sealhulgas füüsiline, vaimne ja sotsiaalne keskkond), mis soodustab sihtrühma eripärast lähtuvat süvaõpet. Õpetaja peab pakkuma õppijatele huvitavaid lahendatavaid õpiolukordi ja tegutsema õppijates usaldust tekitava juhina.
- Õpetaja rakendab meetodeid, mis toetavad koosõppimist.
- Õpetaja reflekteerib ja arendab oma õpetamispraktikaid.
- Õpetaja kasutab strateegiad, et hinnata õppijate eristumist (ehk diferentseerumist).
- Õpetaja kasutab õppetegevusi, et edendada õppijate kaasamist klassiruumis (või üldiselt õppetegevuses).
- Õpetajal on õpiväljundite ja eesmärkide hindamiseks strateegiad/meetodid, mis sobivad individuaalseks ja rühmas hindamiseks.
- Rakendatud ja jagatud diferentseeritud ja/või kaasavat õpetamispraktikat saavad kasutada teised haridustöötajad ning seda on võimalik edukalt üle kanda teistesse õpiolukordadesse ja rakendada teistes haridusasutustes.

See heade praktikate kogumik peaks pakkuma õpetajatele uusi ideid, avardama ja süvendama õpetamisoskusi ning andma juhiseid kaasava õppe- ja õpetamistegevuste juurutamiseks, et õpetada teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi, aga arendada samal ajal ka võtmepädevusi.

Kogumik koosneb kahest osast. Esimeses osas avatakse õppeasutuste ja/või klassiruumi tasemel olevaid häid praktikaid, mis toetavad õppijate õppimist, võimestamist ja kaasamist (näiteks loomingulised koostööstrateegiad, projektide strateegiad). Kogumiku teises osas tutvustatakse programme, mis aitavad kaasa õppijate võimestamisele laiemas hariduskontekstis.

I osa

Head õpetamispraktikad klassiruumi õppijate kaasamiseks ja õppimise toetamiseks

Loovad ja koostöised õpetamispraktikad

Mõttekaardi koostamine kauba omaduste õppimisel

Seda õpetamispraktikat rakendati Eestis kutseõppeasutuses kaubanduse erialal kaupade tundmaõppimisel. Õpetamispraktika kasutamise eesmärk oli toetada õppijate õppimist teoreetiliste erialateadmiste omandamisel. Selle näite puhul õpiti ühe tooteliigi omadusi, täpsemalt teesorte ja nende omadusi.

Rühm õppis töökohapõhises õppes ja sinna kuulunud õppijad erinesid teineteisest nii varasema hariduse, elu- kui ka töökogemuse poolest. Õppijate eesti keele oskus oli eri tasemel.

Üldiselt on selle õpetamispraktika rakendamine lihte. Esmalt tuleb valida toode ja mõelda, mitut omaduste kategooriat saab esile tuua või on vaja eristada. Õppijatele tuleks ette anda minimaalne toote omaduste kategooriate arv. Seejärel tuleb iga omaduse kategooria all mõelda küsimused nende väljaselgitamiseks. Kogu info tuleb süsteemselt lisada mõttekaardile, mida hiljem esitletakse.

Õpetamispraktika rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Enne klassiruumis toimuvat tegevust koostavad õppijad õpetaja etteantud tööjuhendi alusel iseseisva tööna referaadi eri teesortidest.
- Klassiruumis toimuvaks tegevuseks valmistab õpetaja ette kirjaliku tööjuhendi mõttekaarti koostamiseks. Tööjuhend peaks sisaldab ülesande täitmiseks selgeid sisulisi kriteeriume (näiteks mitu toote omaduste kategooriat peab esile tooma ja mitu küsimust iga omaduse kategooria väljaselgitamiseks tuleb küsida), teavet vahenditest või keskkondadest (kui mõttekaart luuakse veebikeskkonnas), mida õppijad peavad kasutama, selgitust õppijate tegevuse kohta rühmades, sealhulgas esitluse tegemine ja ajalimiit.
- Sissejuhatavas etapis selgitab õpetaja klassis õppe eesmärgi ja ülesande sisu ning õpitegevusi ja jagab õppijatele tööjuhendid. Õpetaja võib õppijatega kokku leppida nende eelistatud lahenduse mõttekaardi koostamiseks (näiteks paberile joonistatav või veebikeskkonnas loodav mõttekaart).
- Õppijad moodustavad õpetaja suunamisel rühmad ja hakkavad tööle. Õpetaja jälgib õppijaid, et kõik tegeleksid etteantud ülesandega. Vajaduse korral jagab õpetaja selgitusi ja suunab õppijate tegevust rühmas. Lisaks annab ta rühmadele töö tegemise ajal pidevalt tagasisidet. Õpetaja tuletab meelde ka järelejäänud aega, et kõik rühmad jõuaksid oma mõttekaardi valmis.

- Tunni viimases etapis esitlevad rühmad oma mõttekaarte. Esitlusele annavad tagasisidet teiste rühmade liikmed ja õpetaja, kes vajaduse korral korrigeerib tagasiside kaudu ka sisulisi aspekte.

Selle õpetamispraktika rakendamisel on õppijatele antud aktiivne roll ning see võimaldab esile tuua nende varasemaid teadmisi ja kogemusi, millest kaaslased saavad õppida. Lisaks toetab see õpetamispraktika koosõppimist.

Õppijate arvu alusel saab seda õpetamispraktikat rakendada kogu klassiga, rühmades, aga ka individuaalselt. Mõttekaardi loomisel saab kasutada erinevaid vahendeid ja veebikeskkondi ning seeläbi arendada õppijate digipädevusi. Mõttekaardi esitlemisel võib kasutada mitmesuguseid lahendusi (näiteks paberposter, veebiplakat, PowerPointi esitus, Wordi dokument, video, tahvlile joonistamine, kollaaž) ja esitluse formaadi valikul võiks lähtuda õppijate soovidest. Selline tegevus arendab ka õppijate loovust.

Mõttekaarti saab rakendada erinevate erialade teoreetiliste teemade õppimisel. Näiteks sobib see niisuguste teemade õppimisel, kus on vaja süstemaatiliselt omandada toote omadusi või tootmisetappe ja kirjeldada sinna kuuluvaid tegevusi. Samuti saab mõttekaarti kasutada toitlustusvaldkonnas (näiteks kokandus) menüüde või retseptide koostamisel või uute tooteideede esitamisel. Mõttekaarti võib kasutada ka õpitava teema eelteadmiste tuvastamiseks või teemaga seotud ideede genereerimiseks või õppetegevuste kavandamiseks. Projektitöös saab mõttekaarti kasutada planeerimisetapis.

Draama erialaväärtuste õppimisel

Seda õpetamispraktikat kasutati Eestis ohvitseri elukutse eetikakoodeksi ja põhiväärtuste õppimisel. See võimaldas õppijatel loovalt ja mõtestatult õppida erialaga seotud väärtusi, tagades nii parema arusaama ühe kutseala väärtustest.

Õppeprotsessis osalesid õppijad, kes olid eri vanuses, kuid vähemalt 20aastased ja läbinud ajateenistuse.

Õpetamispraktika rakendamisel on vaja ette valmistada õppematerjal, mis kajastab kokkuvõtlikult õpitava kutseala eetikakoodeksit ja seal olevaid väärtusi. Loodud õppematerjal tuleb jagada kõigile klassiruumis viibivatele õppijatele, kes istuvad rühmades laudade ümber. Õppijad õpivad esmalt rühmas kutseala põhiväärtusi. Seejärel peavad nad väärtustest valima välja ühe, mida hakkavad rühmas lavastama (näiteks julgus, vaprus). Kui lavastamiseks planeeritud aeg on täis,

esitatakse oma väärtuse ettemäng ühe minuti jooksul.

Õpetamispraktika rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Õppijad tulevad klassi ja õpetaja suunab nad varem paika sätitud laudade ümber istuma.
- Õpetaja juhatab tunni sisse ning selgitab õpitavat teemat, õpiväljundeid ja õppimismeetodit.
- Õpetaja jagab õppijatele vajalikud õppematerjalid.
- Õppijad loevad saadud õppematerjali mõttega läbi ning arutlevad eetikakoodeksis olevate põhimõtete ja väärtuste üle.
- Õpetaja jälgib rühmades toimuvat õppimist ja suunab vajaduse korral rühmade tegevust või vastab tekkivatele küsimustele.
- Kui väärtused on rühmades selgeks õpitud, laseb õpetaja igal rühmal valida ühe väärtuse, mida nad peavad lavastama ja ühe minuti jooksul ette kandma. Teiste õppijate ülesanne on ära arvata, mis väärtust nad esitavad.
- Rühmas arutatakse, kuidas valitud väärtust (näiteks julgus) võiks dramatiseerida.
- Kui rühмалиikmed on kokku leppinud, kuidas valitud väärtust esitada, siis saadab õpetaja rühmad järgemööda 2–5 minutiks teise ruumi, et nad saaksid etteastet harjutada.
- Seejärel esitavad kõik rühmad oma etteaste ning teised rühmad püüavad ära arvata, mis väärtust kujutati.
- Tunni lõpus toimub väärtuste teemal kokkuvõttev arutelu, millest selgub, kuidas õppijad ühe õpitava elukutse väärtusi mõistavad.

Selle õpetamispraktika rakendamisel antakse õppijatele õppeprotsessis aktiivne roll, mis võimaldab neil jagada teemadest oma arusaamu ning toetab koosõppimist ja loovuse arengut. Õpetaja loob selle õpetamispraktika rakendamisel õpikeskkonna (sealhulgas füüsilise, vaimse ja sotsiaalse keskkonna), mis soodustab õppijate sügavat õppimist koos tagasiside saamisega.

Seda õpetamispraktikat saab kergesti üle kanda teiste elukutsete eetikakoodeksite ja põhiväärtuste õppimisse (näiteks ehitus, teenindus). Samuti saab draamat rakendada mitmesugustes kontekstides ja erialavaldkondades ning erinevates õpperühmades. See õpetamispraktika võimaldab õppijatel õpitavat teemat paremini mõtestada ja kasutada loovust, et leida olukordadele lahendusi (näiteks tööga seotud olukorrad). Lisaks sobib see hästi kehvema keeleoskusega õppijate õpetamiseks.

Rühmatöö õpetamispraktikates

Mosaiikrühma meetod mahuka teoreetilise teema õppimiseks

Seda õpetamispraktikat rakendati Eestis kutseõppeasutuses kaubanduse erialal kaupade tundmaõppimisel. Selle näite puhul õpiti teesorte.

Rühm õppis töökohapõhises õppes ja sinna kuulunud õppijad erinesid teineteisest nii varasema hariduse, elu- kui ka töökogemuse poolest. Õppijate eesti keele oskus oli eri tasemel.

Selle õpetamispraktika puhul tuleb üks suurem õpitav teema jagada alateemadeks, mis jagatakse õppijate vahel ära. Iga õppija koostab saadud alateema kohta referaadi. Klassiruumis moodustatakse rühmad nii, et esmalt koonduvad sama alateemat õppinud õppijad. Selles rühmas arutatakse läbi varem iseseisvalt omandatud teadmised ning seejärel mõeldakse, mis on olulisem teave, mida tuleks õpetada neile kaaslastele, kes sellest alateemast referaati ei koostanud. Seejärel liigutakse teise rühma, kus iga õppija on õppinud erinevat alateemat – nii tekib mosaiik. Selles rühmas õpetab iga liige oma õpitud alateemat teistele õppijatele, mille tulemusena õpitakse kogu teemat. Lõpus toimub üle klassi kokkuvõttev arutelu.

Õpetamispraktika rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Enne klassiruumis toimuvat tegevust jagab õpetaja õpitava teema alateemadeks, koostab õppijatele referaadi tegemise juhendi ja hindamiskriteeriumid ning jaotab alateemad õppijate vahel võrdselt ära. Näiteks kui teemal on neli alateemat, siis iga alateemat peaks õppima võimalikult võrdne arv inimesi. Referaadi koostamiseks annab õpetaja piisavalt aega, et kõik selle valmis jõuaksid.
- Klassis juhatab õpetaja tunni sisse ning selgitab teemat, eesmärgi ja rakendatavat õppemeetodit. Selle näite puhul õpiti teesorte.
- Seejärel palub õpetaja moodustada õppijatel rühmad koostatud referaatide (ala)teemade kaupa. Selles näites olid järgmised alateemad: must tee, roheline tee, valge tee ja punane tee. Rühmades palub õpetaja õppijatel varem omandatud teadmised läbi arutada. Arutelus peavad õppijad lähtuma referaadi juhendis ette antud punktidest. Seejärel peavad õppijad tähelepanu pöörama sellele, mis olid kõige olulisemad teadmised ning mida tuleb teistele õppijatele kindlasti õpetada.
- Teatud aja möödudes palub õpetaja moodustada uued rühmad nii, et iga rühmaliikmel on erinev alateema. Seega tekivad mosaiikrühmad. Selles rühmas õpetab iga õppija oma alateemat teistele. Õpetaja liigub rühmade juures ringi ja kuulab, kuidas õpetatakse, ning vajaduse korral täpsustab või suunab.
- Lõpus toimub kogu grupiga arutelu ja tehakse kokkuvõtte. Ideaalne oleks, kui iga õppija saaks sõna. Õppijad saavad esile tuua, mis oli uus, mis küsimused veel tekkisid, mis jäi arusaamatuks või millele ei leitud vastust. Kõik need küsimused

tulevad lõpus kogu grupi arutellu ja õpetaja saab rõhutada kõige tähtsamaid teadmisi, mida õppijad peavad õpitava teema kohta omandama.

See õpetamispraktika võimaldab mahuka teema kiiremini läbi töötada, sest õppijatele on antud aktiivne ja vastutav roll õppeprotsessis. Õpetamispraktika rakendamine toetab koosõppimist ja võimaldab õpetajal anda kohest tagasisidet.

See õpetamispraktika sobib rakendamiseks erialadel, kus õpitakse mahukaid teoreetilisi teemasid, mida on võimalik jaotada alateemadeks. Näiteks sobib see hästi rõivaala erialadel materjaliõpetuses kangaliikide käsitlemiseks.

Mosaikmeetod relvaõppes

Seda praktikat kasutati Eesti gümnaasiumis eelkutseõppes riigikaitseõpetuse valikaine raames relvaõpetuse teema õppimisel (relva tundmaõppimisel ja käsitlemisel).

Õppeprotsessis osalesid 17–19aastased õppijad, kelle emakeel oli eesti või vene keel. Nad said igapäevast teavet maailmas toimuvate sündmuste kohta erinevatest kanalitest,

mistõttu võis see olla vastuoluline. Klassiruumis oli võrdselt poisse ja tüdrukuid ning erinevusi täheldati just soost lähtudes. Tüdrukud eelistasid teha rohkem iseseisvat tööd ja poisid olid aktiivsemad praktilistes tegevustes.

Selle praktika rakendamisel tuleb õppijad jaotada klassis rühmadesse. Igale rühmale antakse suuremast teemast üks alateema ja vajalikud õppematerjalid, mille alusel õppijad õpivad koos rühmas oma alateema selgeks. Seejärel õpetab iga rühm oma alateemat teistele rühmadele ja õpib teiste rühmade teemasid. Nii omandatakse kogu teema kohta vajalikud teadmised ja oskused.

Õpetamispraktika rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Õpetaja juhatab tunni sisse ning selgitab teemat, õpiväljundeid ja õppimismeetodit.
- Õpetaja jaotab õppijad alateemade arvu alusel rühmadesse ja annab neile vajalikud õppematerjalid.
- Iga rühm asub õppima saadud alateemat, mis võib sisaldada ka mingi oskuse õppimist. Peale teema õppimise arutatakse rühmas ka seda, kuidas teemat teistele õpetada, ja vajaduse korral katsetatakse see läbi.
- Õpetaja liigub ringi ja jälgib rühmade tegevust ning vajaduse korral vastab küsimustele ja suunab.
- Kui alateemad on selgeks õpitud, liigub üks rühm teise rühma juurde ja õpetab oma osa teisele rühmale selgeks. Seejärel õpetab teine rühm oma alateemat.
- Rühmad liiguvad nii kaua, kuni kõik rühmad on oma alateemat teistele õpetanud ja teiste alateemad selgeks õppinud.
- Lõpus toimub kokkuvõttev teadmiste ja tegevuste kontroll, mis annab tagasisidet nii õppijatele kui ka õpetajale omandatud teadmistest ja oskustest. Selle näite puhul palub õpetaja kokkuvõtte osas relva lahti võtta, mille käigus jälgib, kas kõik teevad

seda õigesti. Õpetaja esitab küsimusi ja palub mõnel õppijal vastata. Seda kontrolli võib teha ka kahes rühmas: üks rühm demonstreerib ja teine kontrollib, misjärel vahetatakse osad. Õpetaja jälgib ja vajaduse korral parandab.

Selle õpetamispraktika kasutamisel antakse õppijatele aktiivne roll ja neil on võimalus oma arusaamu õpitavatest teemadest jagada. See meetod toetab ka koosõppimist ning annab kohest tagasisidet selle kohta, kuidas õppijad on teemat õppinud/mõistnud. Samuti saavad õppijad olla õpetaja rollis ja vastutada õpetamise eest.

See õpetamispraktika sobib erinevate erialavaldkondade teemade puhul, kus on võimalik üks suurem teema jagada alateemadeks. Näiteks võib seda praktikat kasutada toitlustusvaldkonnas köögiseadmete/-vahendite õppimisel.

Ringlev ülevaade tulevikuoskuste õppimiseks

Seda õpetamispraktikat kasutati Eestis ohvitseride õpetamisel tulevikuoskuste teemal (näiteks disainmõtlemine, uue meedia kirjaoskus, transdistsiplinaarsus).

Õppeprotsessis osalesid õppijad, kes olid eri vanuses, kuid vähemalt 20aastased ja läbinud ajateenistuse.

Õpetamispraktika rakendamisel tuleb õpitava teema kohta püstitada teatud arv küsimusi, et nendele vastamine tagaks vajaliku sisu õppimise või kordamise ja oleks kooskõlas seatud õpiväljundi(te)ga. Küsimused tuleb kirjutada suurtele paberilehtedele ja riputada ringiratast seintele. Õppijatest tuleb moodustada sama arv rühmi, kui on küsimusi. Iga rühm alustab ühe küsimuse juurest. Kui küsimusele vastamise aeg (2–3 minutit) on möödas, liiguvad rühmad järgmise küsimuse juurde. Esmalt loetakse küsimusele juba antud vastuseid ning seejärel lisab rühm oma vastused või täiendab olemasolevaid vastuseid. Liigutakse senikaua, kuni iga rühm jõuab oma esimese küsimuse juurde tagasi. Rühmad vaatavad üle teiste rühmade lisatud vastused, teevad neist kokkuvõtte ja esitlevad tulemusi.

Õpetamispraktika rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Õpetaja teavitab enne õppijaid, et nad võtaksid järgmisel korral tundi kaasa täislaetud nutitelefonid.
- Enne tunni algust kirjutab õpetaja varem sõnastatud küsimused suurtele paberilehtedele ja riputab need ringiratast klassiruumi seintele.
- Õpetaja juhatab tunni sisse ning selgitab teemat, õpiväljundeid ja õppimismeetodit. Ta lisab, et küsimustele tuleb vastuseid otsida internetist ja selleks kasutatakse nutitelefone.
- Õpetaja jagab õppijad küsimuste arvu järgi rühmadesse. Selle näite puhul oli 10 küsimust ja seega 10 rühma, milles oli 2–3 liiget.

- Õpetaja suunab iga rühma ühe küsimuse juurde, mis ühtlasi saab selle rühma nn koduküsimuseks. Seejärel annab ta märku, kui algab küsimustele vastamine. Esimesel korral on aega küsimusele vastata kaks minutit.
- Õppijad otsivad küsimustele vastuseid internetist, milleks kasutavad oma nutiseadet, ja kirjutavad vastused paberitele.
- Kui esimesed kaks minutit on möödas, annab õpetaja märku, et aeg on läbi, ning palub rühmadel liikuda järgmise küsimuse juurde.
- Kui rühmad on jõudnud järgmise küsimuse juurde, siis esmalt loevad nad küsimust ja vastuseid, mida eelnev(ad) rühma(d) on lisanud. Seejärel otsivad nad küsimusele vastamiseks internetist veel infot ja kirjutavad selle paberile. Selleks tegevuseks on aega kolm minutit.
- Kui kolm minutit on möödas, annab õpetaja taas märku, et aeg on täis ja tuleb edasi liikuda järgmise küsimuse juurde. Selline tegevus kordub nii kaua, kuni iga rühm jõuab oma esimese küsimuse juurde tagasi.
- Kui rühm on koduküsimuse juurde tagasi jõudnud, loetakse kõik vastused läbi. Seejärel teevad rühmaliikmed nendest vastustest kokkuvõtva esitluse. Selleks võib aega anda 10–15 minutit.
- Seejärel esitletakse küsimuste kaudu oma teadmisi. Iga esitlus võiks kesta viis minutit. Õpetaja täiendab vajaduse korral esitlusi ja saab ühtlasi teadmiste kujunemise kohta tagasisidet.

Õpetamispraktika rakendamisel antakse õppijatele õppeprotsessis aktiivne roll, mis võimaldab neil jagada oma arusaamu teema õppimisel, toetab samal ajal koosõppimist ning annab tagasisidet selle kohta, kuidas õppijad on õpitavat teemat mõistnud. Lisaks võimaldab see õpetamispraktika lõimida õpitavat teemat ja internetist info otsimise oskust.

See õpetamispraktika sobib erinevates erialavaldkondades uue teema õppimiseks ja/või kordamiseks, aga ka õppijate varasemate teadmiste ja kogemuste jagamiseks õpitava teema kontekstis. Näiteks sobib see õpetamispraktika õigusaktide õppimiseks, mida õppijad peavad oma õpitava eriala valdkonnas teadma. Kutseõpetaja saab seda õpetamispraktikat mitmel viisil kohandada, et see vastaks õppeülesandele, õpiväljunditele ja/või sihtrühma vajadustele.

Juhtumiuuringud õpetamispraktikates

Ajaloosündmuste õppimine uuritud kogemuste kaudu

Seda praktikat kasutati Eestis gümnaasiumis eelkutseõppes riigikaitseõpetuse valikaine raames II maailmasõja okupatsiooni teema õppimisel, et tekitada õppijates sügavamat arusaamist sõjaajaloo sündmustest, mis võisid mõjutada nende pere lugu.

Õppeprotsessis osalesid 17–19aastased õppijad, kelle emakeel oli eesti või vene keel. Nad said igapäevast teavet maailmas toimuvate sündmuste kohta erinevatest kanalitest, mistõttu võis see olla vastuoluline. Klassiruumis oli võrdselt poisse ja tüdrukuid ning erinevusi täheldati just soost lähtudes. Tüdrukud eelistasid teha rohkem iseseisvat tööd ja poisid olid aktiivsemad praktilistes tegevustes.

Selle õpetamispraktika rakendamisel tuleb esmalt klassiruumis käsitleda II maailmasõja okupatsiooni teemat ja pärast seda peavad õppijad tegema poolstruktureeritud intervjuud oma vanaisa, vanaema, vanaonu, vanatädi või mõne teise lähedasega, kellel on kogemused või teadmised okupatsiooniajast Eestis või kes on teeninud Nõukogude armees. Intervjuudest tuleb koostada kokkuvõtte, mida õppijad võivad esitada vabalt valitud vormis, näiteks referaadi, essee, kirjaliku kokkuvõtte, PowerPointi esitluse või suulise esitlusena. Intervjuu kokkuvõtte esitamise vormi valib iga õppija oma soovi kohaselt.

Õpetamispraktika rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Õpetaja käsitleb esmalt õpitavat teemat klassiruumis ja koostab intervjuueerimisjuhendi. Sellele järgneb iseseisva töö kirjeldus, põhjendus ja esitamise tähtja kokkuleppimine õppijatega. Õpetaja annab õppijatele intervjuueerimisjuhendi, mis sisaldab küsimusi, millele õppijad peavad intervjuueerimise käigus vastuseid saama ja mille alusel tuleb teha ka kokkuvõtte.
- Pärast ülesande kättesaamist intervjuueerivad õppijad kokkulepitud aja jooksul mõnda oma lähedast, kellel on kogemus või jagatud kogemus okupatsioonist Eestis.
- Õppijad koostavad intervjuueerimise käigus saadud info põhjal vabalt valitud vormis (näiteks esitus, essee, referaat) kokkuvõtte, lähtudes intervjuu küsimustest, ja esitavad selle kokkulepitud tähtjaks õpetajale.
- Õpetaja planeerib pärast tööde esitamist teemat kokkuvõtva(d) tunni(d), kus õppijad saavad soovi korral teha suulisi esitlusi ja kuulata teiste jagatud lugusid.

Õpetamispraktika rakendamisel antakse õppijatele õppeprotsessis aktiivne roll, mis võimaldab neil jagada oma arusaamu teema õppimisel. Selle õpetamispraktika rakendamisel toetab õpetaja ka õppijate sügavat õppimishoiakut ja laiemat ajaloo mõistmist õpilaste personaalsetest vaatenurkadest lähtudes läbi oma pere loo, mis võib suurendada õpimotivatsiooni. Õpetaja arvestab töö kokkuvõtete esitamisel õppijate soovidega, sest kokkuvõtte vorm on vaba, kuid kokkuvõttes tuleb kõigile küsimustele vastused anda.

Seda õpetamispraktikat saab lihtsalt üle kanda erinevatesse erialavaldkondadesse, kus õpitakse või uuritakse valdkonna ajalugu. Näiteks rõivadisainis saaks uurida, kuidas 40–50aastased inimesed tajuvad tänapäeva moodi, kuna praegused trendid sarnanevad nende noorusaja moesuundadega. Seega toetab kõnealune õpetamispraktika ka õppijate uurimisoskuste ja kriitilise mõtlemise arendamist.

Juhtumiarutelu rühmades

Seda õpetamispraktikat rakendati Kreeka kutsehariduskolledžis ning selle eesmärk oli arendada õppijate arutelu- ja kriitilise mõtlemise oskust õpitava teema juhtumite käsitlemise kaudu.

Õppeprotsessis osalesid erineva vanuse, soo, majandusliku tausta, seksuaalse sättumuse, rahvuse (näiteks aafriklased, egiptlased, inglased, ameeriklased, kreeklased, araablased) ja emakeelega õppijad, aga ka täiskasvanud õppijad, kellel olid vaimse tervise häired.

Õpetamispraktika rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Enne klassiruumis toimuvaid õpitegevusi otsib õpetaja audiovisuaalse juhtumi (näiteks sobilik õppefilm), mis seostub õpitava teemaga, ja valmistab ette õppematerjalid, mida õppijad kasutavad või juhtumit arutledes järgivad. Õpetaja koostab õppijatele ka enesehindamise küsimustiku.

klassiruumis teemat, eesmärki, õpitavat sisu ja õpitegevusi.

- Seejärel jagab ta juhised ja selgitab, millele tuleb juhtumi vaatamisel tähelepanu pöörata.
- Pärast juhtumi vaatamist moodustavad õppijad õpetaja juhendamisel rühmad, kus hakatakse juhtumi üle arutlema. Õpetaja jagab rühmadele õppematerjalid, mis sisaldavad juhtumi teemaga seotud teoreetilisi aspekte. Õppijad saavad õppematerjali lugeda ja sealseid teoreetilisi aspekte juhtumiga seostada, aga võtta arvesse ka oma kogemusi – mõlemad aitavad jõuda rühmas lahenduseni.
- Pärast arutelu esitleb iga rühm oma juhtumi lahendust ja selgitab seda teooriale tuginedes. Õpetaja ja teised õppijad esitavad vajaduse korral küsimusi. Õpetaja annab tagasisidet ja/või suunab lahenduse tulemust.
- Kui kõik rühmad on oma tulemused esitanud, teeb õpetaja kokkuvõtte ja toob välja olulisemad punktid õpitud teemast.
- Tunni lõpus jagab õpetaja välja enesehindamise küsimustikud, mille alusel õppijad ennast analüüsivad: mida nad selle juhtumi lahendamise käigus õppisid, mis oli nende jaoks kõige olulisem, kuidas rühmas tegutsemine toetas nende õppimist jne.

Selle õpetamispraktika rakendamisel loob õpetaja õpikeskkonna (nii füüsilise, vaimse kui ka sotsiaalse keskkonna), mis soodustab õppijate sügavat õppimist, toetab koosõppimist ning annab õppijatele aktiivse rolli õpetamis- ja õppimisprotsessis. Samuti võimaldab see õpetamispraktika õpetajal anda õppijatele kohest tagasisidet. Samas peab õpetaja juhtumi valimisel olema teadlik oma õppijate eelteadmistest.

Seda juhtumiarutelu rühmades võib rakendada erinevates erialavaldkondades, näiteks uute tehnoloogiate õppimisel. See õpetamispraktika sobib ka aktiivse kuulamise teoreetiliste aspektide õppimiseks. Näiteks võib kutseõpetaja näidata videoklippi kahe inimese dialoogist. Seejärel saavad õppijad rühmas arutleda, kuidas see dialoog toimus ja milliseid aktiivse kuulamise põhimõtteid rakendati. Arutelus tuginevad õppijad aktiivse kuulamise teoreetilistele lähtekohtadele ja enda kogemustele.

Juhtumianalüüs logistikaõppes

Juhtumianalüüsi kasutati Eestis kutsehariduskeskuses logistikaeriala õppes, kuna see võimaldab süsteemselt määratleda ettevõtete teeninduse kvaliteeti ja on seotud kutseeksami ülesannetega.

Juhtumianalüüsi kasutati logistika eriala EKR 4. taseme kutsekeskhariduse koolipõhise õppe õppijatega vanuses 17–26 aastat. Õppijad olid peamiselt tüdrukud, nii eesti kui ka vene emakeelega, erineva võimekuse ja töökogemusega (sealhulgas ilma töökogemusega), oli ka hariduslike erivajadustega õppijaid (näiteks kõneraskustega). Kõik õppijad olid läbinud erialapraktika ettevõttes. Osal õppijatel oli töökogemus valdkonna ettevõttes, neil olid teadmised logistikaettevõtete tarnevõimest, kvaliteedinäitajatest ning nende mõõtmisest, samuti asjakohane praktiline kogemus.

Juhtumianalüüsi käigus analüüsiti logistikaettevõtte teenuse kvaliteeti. Töökogemusega õppijad täitsid ülesande õpetaja koostatud juhtumi põhjal. Töökogemusega õppijatel võimaldati tähendusliku õppimise eesmärgil sooritada ülesanne kas praktikaettevõtte või selle ettevõtte andmete alusel, kus nad töötasid.

Juhtumianalüüsi kasutamiseks õppes on vaja koostada õppeülesanne ja õppija juhend (tööjuhend) ning valmistada ette juhtumid. Samuti on vaja kavandada detailne metoodika, ette valmistada ja läbi viia teooriaõpe, kasutades näiteks ümberpööratud klassiruumi meetodit. Õppijad loevad enne tekste ning kontaktõppes toimub terminite ja põhialuste õpe ning arutelu. Seejärel on vaja selgitada õppijatele ülesannet.

Juhtumianalüüsi rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Õppija õpib iseseisvalt ja kontaktõppes termineid ja mõisteid.
- Erialase töökogemusega õppijad koguvad juhendi alusel andmed ettevõtetest, kus nad töötavad, praktika läbinud õppijad oma praktikaettevõtetest ning kirjeldavad juhtumit.

- Töökogemusega õppijad analüüsivad juhtumit tööjuhendi ja kogutud andmete põhjal, töökogemusega õppijad lähtuvad tööjuhendist ja õpetaja koostatud juhtumist.
- Õppija osaleb individuaalses hindamisvestluses.
- Õppija koostab enesehinnangu.
- Õpetaja annab kokkuvõtvat tagasisidet.
- Õpetaja juhendab, nõustab ja annab kõikides etappides pidevalt tagasisidet.

Juhtumianalüüsi saab kasutada eri õppetasemete ja erialade õppes ning kohendada erinevale õppemahule. See toetab mitmesuguste võtmepädevuste (näiteks ettevõtlikkuspädevus, ettevõtluspädevus, keelepädevus, digipädevus, info otsimise ja töötlemise pädevus, matemaatiline pädevus) arendamist, samuti õppijate enesehindamise oskuste arendamist. Juhtumianalüüsi rakendamisel on võimalik kasutada digivahendeid, mis toetavad õppijate digipädevuste arengut. Strateegiat saab kasutada distantsõppes, näiteks rühmatööna Teamsi, Zoomi, Google Classroomi keskkonnas. Juhtumianalüüsi saab rakendada erineval viisil, lähtudes õppijate rühma vajadustest, kogemusest, kasutades nii individuaalset tööd kui ka rühmatöö meetodeid (näiteks rühmaarutelu) või juhitud arutelu suures rühmas.

Audiovisuaalsete materjalide kasutamine õppimise toetamiseks

Audiovisuaalseid materjale (ehk videolõike, animatsioone, õppefilme, dokumentaalfilme jt) saab tõhusalt kasutada, et toetada õppijate õppeprotsessi erinevates õpikontekstides ja arvestada nende eripäradega (näiteks rahvus, õpiraskused, hariduslikud erivajadused). Näiteks võib see toetada lugemisraskuste või kehva keeleoskusega õppijate õppimist. Audiovisuaalsete materjalide abil saab õppimise muuta paremaks, lihtsamaks, arusaadavamaks ja õppijatele meeldivamaks.

Nende kasutamiseks tuleb esmalt selgitada välja sobivaimad audiovisuaalsed materjalid, mis ainult ei toeta õpetaja õpetamist, vaid õppeprotsessi tervikuna, ja kaasaksid kõiki õppijaid, suurendades nii nende aktiivset osalemist klassiruumis.

Teiseks on oluline koostada arutelu toetav juhend, mis sisaldab vajalikke küsimusi. Küsimuste sõnastamisel on soovitatav püstitada õppijate personaalsetest vaadetest ja teadmistest lähtuvaid küsimusi, mis aitaks neil õpitavat teemat paremini mõista ja esile tuua meeldivamaid aspekte õpitavast. Tähtis on õppijatele anda piisavalt aega, et vaadatu üle järele mõelda. Seega tuleb audiovisuaalsete materjalide kasutamisel rakendada erinevaid tehnilisi seadmeid (näiteks meediavahendid, arvuti, projektor, kõlarid).

Õpetamispraktika rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Õpetaja annab esmalt klassiruumis õppijatele struktureeritud küsimused, millega nad peavad tutvuma.
- Seejärel esitab õpetaja audiovisuaalse materjali. Õppijad peavad selle vaatamisel keskenduma teatud aspektidele. Näiteks erialase tööprotsessi õppimisel saab õppijatele esitada video, kus on teatud vead, mida tuleb märgata, ja õige lahendus välja pakkuda.

- Kolmandaks toimub üldine arutelu koos õpetajaga. Mõnel juhul võib esitada teise video mõne muu sobivama lahendusega.

Seda õpetamispraktikat saab rakendada erinevate õppijate sihtrühmade puhul ning erialavaldkondade teemade õppimisel ja õpetamisel. Näiteks sobivad õppevideod hästi valdkondadesse, kus õpitakse toote valmimise protsessi. Video kasutamine õppeprotsessis aitab õpitava muuta vähem abstraktsemaks ja juhtida õppijate tähelepanu aspektidele, mis on kvaliteedi tagamise seisukohast olulised.

Projektõppe parimad praktikad

Projektõpe

Projektõpet kasutati Kreekas kutseõppeasutuses.

Strateegia rakendamise eesmärk oli toetada praktiliste oskuste ja teadmiste arengut kõigil haridustasemetel (kesk- ja kutseharidus, elukestev õpe). Projektõpe võimaldab õppijatel saada eduelamuse ning tunda uhkust eesmärkide ja loodetud tulemuste saavutamise üle, eriti kui eesmärgid ületatakse ehk saavutatakse rohkem, kui esialgu eeldati. Projekti õnnestumise eeldus on hea meeskonnatöö ja õppijate tähelepanu kõitev teema.

Projektõppes osalenud õppijad olid erineva vanusega, eri soost, erineva sotsiaalse orientatsiooniga, erinevate hariduslike erivajaduste ja kultuuritausta ning sissetulekuga.

Projektõpet ette valmistades on õpetajal vaja valida sobivad teemad, planeerida aeg meeskonnatööks, esitlusteks, tagasisideks ja järelemõtlemiseks, koostada hindamiskriteeriumid meeskonnatöö tulemuste ja esitluste hindamiseks, varuda vajalikke vahendeid ja materjale ning luua sobiv õpikeskkond.

Projektõppe rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Õppijad jagatakse projektirühmadeks.
- Õpetaja tutvustab projekti eesmärki ja teemat.
- Õppijad töötavad teemaga meeskondades uurides, disainides jne.
- Õpetaja toetab ja suunab meeskondi teemaga töötamisel (näiteks toetab ja juhendab video tegemist).
- Õppijad koostavad esitluse, kasutades plakati, PowerPointi esitlust, videot.
- Õppijad esitlevad meeskonnatöö tulemust.
- Õpetaja annab tagasisidet, tuues esile iga meeskonna tugevused ja parendusvajadused.
- Oluline on analüüsida rühmadünaamikat, kasutada kõigi meeskonnaliikmete oskusi.
- Kasutatakse enesehinnangut, et tuua esile, mida iga õppija õppis ja mida on veel vaja õppida.

Projektõpet saab kasutada erinevate erialade õppes, nii teadmiste kui ka oskuste omandamiseks, võtmepädevuste arendamiseks, samuti õppijate motivatsiooni suurendamiseks ja õppimise mitmekesisemaks muutmiseks. Projektõpe võimaldab õppijatel avaramalt näha õpitavat eriala ja õppija enda potentsiaali.

Väikseid projekte saab kasutada väga erinevate erialade õppes. See eeldab aga, et õpetaja mõtleb hoolikalt läbi, millised eelteadmised ja oskused peavad õppijatel olema, milliseid vahendeid ja seadmeid ning milliseid juhiseid on projekti jaoks vaja. Projekt sobib näiteks tööohutuse õppimiseks. Õppijad võivad teha lühikese õppefilmi, kus selgitatakse, kuidas professionaalselt ja ohutult tegutseda või kuidas tööriista või seadmeid ohutult kasutada.

Tööriistade õppimine projektõppena

Projektõpet kasutati Eestis kutsehariduskeskuses ehituserialadel ehitustööriistade tundmaõppimiseks. Projekti käigus õpiti mitmesuguste õpitegevuste abil, erinevates õpikeskkondades ja mitme õppepäeva kestel.

Projektõpet kasutati, kuna see võimaldab õppijatel, kellel varasem kokkupuude ehitustööriistadega puudub, neid tundma õppida. Samuti võimaldab see kasutada lõimingut (näiteks lõiming liikumis- ja keeleõppega, digipädevuste või ettevõtluspädevuste õppega) ning aitab teadmisi kinnistada.

Projektõpet kasutati ehituserialade (müürsepad ja betoneerijad) EKR 4. taseme kutsekeskhariduse koolipõhise õppe õppijatega.

Projektõpet viidi ellu mitme õppepäeva jooksul, õpikeskkondadena kasutati nii erialaõppe klassi, kooli praktilise õppe baasi kui ka jaemüügiettevõtet. Eesmärk oli, et õppijad tunneksid praktiliste harjutustööde juurde asudes ära vajalikud ehitustööriistad.

Projektõppe rakendamiseks on vaja koostada ülesanne, õppija juhend ja tööleht, samuti

selgitada õppijatele ülesannet.

Projektõppe rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

1) Õppimine klassiruumis:

- õppijad kaardistavad oma esialgsed teadmised ehitustööriistadest, püüdes fotodel olevatele tööriistadele nimetusi anda;
- õpetaja annab kokkuvõtliku ülevaate ehitustööriistadest;
- õpetaja selgitab ülesannet ja töölehte, jagab töölehed õppijatele;
- õppijad otsivad töölehel olevate tööriistade nimetused ja kirjutavad need tööriistade juurde.

2) Õppimine praktikamajas:

- õpetaja demonstreerib ehitustööriistu;
- õppijad saavad neid lähemalt, oma käes vaadelda.

3) Õppimine ehitustarvete kaupluses:

- õppijad leiavad kauplusest töölehel olevad tööriistad;
- õppijad pildistavad telefoniga ennast koos töölehel olevate ehitustööriistadega, tõendama, et nad on need üles leidnud;
- õppijad lisavad töölehele iga tööriista juurde hinna;
- õppijad saadavad täidetud töölehed õpetajale.

Projektõpet saab kasutada eri õppetasemete ja erialade õppes. Seda on võimalik kasutada eri viisil, lähtudes õppijate vajadustest, eelnevatest teadmistest ja kogemusest, kasutades individuaalset või rühmatööd. Projektõpet on võimalik kohandada erineva õppemahu jaoks.

Projektõppe käigus saab kasutada mitmesuguseid digivahendeid, mis toetavad õppijate digipädevuste arengut. See võimaldab tõhusalt lõimida teooriat ja praktilist õpet mitmesugustes õpikeskkondades, samuti erinevaid teemasid või mooduleid, näiteks ehituserialadel lõimida seadmete tundmaõppimine teadmiste omandamisega nende hindadest ja eelarve planeerimisega.

Toote valmistamine projektitööna

Projektõpet kasutati Eestis kutsehariduskeskuses ehituspuusepa eriala praktilise õppe käigus, et tagada realistlik õpikontekst, aidata õppijatel mõtestada tööd ja võimaldada neil omandada oskus osaleda terviklikus tööprotsessis ning valmistada neid tõhusalt ette osalemiseks tööturul. Eesmärgiks oli ka õppijaid motiveerida, neis huvi äratada ja neid kaasata, samuti toetada meeskonnas töötamise oskust.

Õppijad olid kutsekeskhariduse tasemel ehituspuusepaks õppivad noored, samuti täiskasvanud õppijad, kes osalesid nii kooli- kui ka töökohapõhises õppes. Osa täiskasvanud õppijad olid suure praktilise töökogemusega.

Projekti käigus ehitasi õppijad aiapaviljoni. Projekti eesmärk oli võimaldada õppijal saada tervikpilt tootmisest alates toote kavandamisest kliendi vajaduste ja soovide alusel kuni selle müümiseni kliendile. Samuti oli eesmärk see, et õppija omandaks konkreetse toote kavandamise ja valmistamise oskused, kasutades erinevaid tehnoloogiaid.

Strateegia rakendamiseks on esmalt vaja koostada teooriaõppe õppevara, viia läbi asjakohane teooriaõpe, koostada õppeülesanne, õppija juhend ja hindamiskriteeriumid, samuti varuda vajalikud töövahendid ja materjalid ning selgitada ülesannet õppijatele.

Projektõppe rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- teoreetiliste põhimõtete omandamine klassiruumis;
- esmane tutvumine töö konteksti ja vahenditega praktikamajas;
- õppijate meeskondadesse jagamine;
- toote kavandamine meeskonnatööna, lähtudes kliendi vajadustest ja soovidest;
- toote valmistamine meeskonnatööna;
- õpetaja pidev juhendamine ja tagasiside protsessi kestel;
- toote kujundav hindamine, tuginedes hindamiskriteeriumitele ja ehitusnormidele;
- toote lõplik püstitamine kliendi juures ja õpetajapoolne pidev juhendamine;
- kirjalik kokkuvõte projekti käigus valminud tootest ning omandatud teadmistest ja oskustest.

Õppestrateegiat saab kasutada eri õppetasemete ja selliste erialade õppes, kus õppe käigus saab valmistada tooteid klientidele. Strateegiat on võimalik kohandada erineva õppemahu jaoks. Seda saab rakendada eri viisi, lähtudes õppijate vajadustest, eelnevatest teadmistest ja kogemusest, kasutades nii individuaalset kui ka rühmatööd. Näiteks võib tuua individuaalsed projektid riiete kujundamise ja valmistamise valdkonnas (õppija disainib ja valmistab õhtukleidi konkreetsele kliendile).

Restoranitöö õppimine projektõppena

Projektõpet kasutati Eestis kutsehariduskeskuses restoranitöö õppes koka eriala eri õppetasemetel. Projekti eesmärk oli pakkuda õpperestorani klientidele positiivne külastuselamus.

Projektõpet kasutati, kuna see võimaldab kõigil erinevate huvide ja võimetega õppijatel saavutada õpiväljundid. See võimaldab igal õppijal arendada tema tugevaid, aga ka nõrgemaid külgi ning kõigil õpilastel saada mitmesuguseid restoranitöö kogemusi. Lisaks on koostööne ja üksteiselt õppimine õppijate seisukohast tulemuslikum ning võimaldab õppijal näha tervikpilti ja saada tervikliku kogemuse ja eduelamuse. Restoranitöö projekt annab õppijatele võimaluse avardada teadmisi ning kogeda erinevate kultuuride ja toitumistavade eripärasid. Projektõpe annab igale õppijale võimaluse oma talent avada, loovust arendada, tekitada sünergiaid ja lisaväärtust, saada positiivne kogemus, oma sisemaailma avada, tunnustust saada ning isiksusena areneda. See võimaldab igal õppijal olla juhendaja rollis ja kogeda projekti käigus erinevaid juhtimisstiile.

Projektõpet rakendati koka eriala kutsekeskhariduse taseme koolipõhise õppevormi õppijatega vanuses 17–21 aastat (enamasti poisid). Õppijad oli nii eesti kui ka vene emakeelega, erineva motivatsiooniga, hariduslike erivajadustega (autismispektri häired, lihtsustatud õppekavalt tulnud õppijad jne), erineva sotsiaalse taustaga ja vähemate võimalustega.

Iga õppija kavandas, juhtis ja viis õpperestoranis läbi ühe teemapäeva. Projekt oli igale õppijale individuaalne, kuid selle käigus tuli juhendada ja juhtida meeskonda ning koos meeskonnaga (kogu õpperühmaga) tulemuseni jõuda. Õpperühm osales kõigis individuaalselt kavandatud ja juhitud projektides toiduvalmistamise ja/või teeninduse ülesandeid täites.

Projekti rakendamiseks oli õpetajatel vaja koostada teemapäevade ajakava, teha kokkulepped koolis (rahastamine, töökorraldus, ülesannete jaotus õpetajate vahel), koostada metoodiline materjal projekti ja hindamise jaoks (töölehed, hindamistabelid), valmistada ette kontaktõpe ja iseseisev töö.

Projektõppe rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Õpperühma üldiste eesmärkide püstitamine ja ootuste defineerimine meeskonnale, samuti iga õppija isiklike eesmärkide püstitamine.
- Õppija individuaalse tööna ühe restorani teemapäeva kavandamine (teema leidmine, selle uurimine, menüü koostamine, tooraine ja hindade kalkuleerimine, tehnoloogiate välja töötamine, teeninduse kavandamine, meeskonna tööplaani koostamine jne).
- Meeskonnana teemapäeva ettevalmistamine ja läbiviimine (individuaalselt kavandatu läbiarutamine, ettevalmistustööd, toidu valmistamine, teenindamine, arveldamine, töö ja klienditagasiside analüüsimine jne).
- Individuaalne ja meeskonna reflekteerimine ja hindamine (enesehindamine, meeskonnatöö hindamine, individuaalne hindamisvestlus õpetajatega, meeskondlik hindamisvestlus õpetajatega).
- Õpetaja juhendab, nõustab ja annab kõikides etappides pidevalt tagasisidet.

Kirjeldataud viisil saab projektõpet rakendada erinevate õppetasemete ja erialade õppes, et õpe toimuks töökeskkonnaga võimalikult sarnastes tingimustes. See sobib meeskonnatöö ja juhtimis- või juhendamisoskuste ning mitmesuguste võtmepädevuste (näiteks ettevõtlikkuspädevus, ettevõtluspädevus, keelepädevus, kultuuripädevus, digipädevus, info otsimise ja töötlemise pädevus, matemaatiline pädevus) arendamiseks, samuti õppijate eneseanalüüsi ja enesehindamise oskuste arendamiseks. Strateegiat on võimalik kohendada erineva õppemahu jaoks.

Ärimudeli koostamise õpe projektitööna

Projektitööd rakendati Eestis kutseõppeasutuses ettevõtlusõppe läbiviimisel erinevate erialade ja õppetasemete õppijatele. Projekti eesmärk oli koostada õpitava valdkonna ettevõtte ärimudel. Projektitööd kasutati, kuna see võimaldab:

- õppijatel tegeleda suuremahulise struktureeritud õppeülesandega pikema aja jooksul, saades õppeprotsessi käigus pidevat juhendamist ja tagasisidet;
- õppijatel arendada arutlemisoskusi ja loominguilisust (näiteks kaubamärgi või reklaami kavandamine);
- mitmekesistada õppimist, kasutades õppijaid aktiveerivaid ja koostöiseid õppemeetodeid, näiteks ajurünnakut, arutelu, uurimist, esitlust;
- lõimida teooriat ja praktikat ning ettevõtlusõpet õpitava erialaga (näiteks õppijad otsivad infot õpitava valdkonna ettevõtete kohta, teevad turuanalüüsi), samuti arendada võtmepädevusi;
- kasutada õppijaid aktiveerivaid koostöiseid õppemeetodeid, näiteks ajurünnakut, uurimistegevusi, esitlust.

Strateegiat kasutati erinevate erialade kutseõppijatega (näiteks elektrikud, automaatikud, trükitehnoloogia spetsialistid, multimeediaspetsialistid, tarkvaraarendajad, teleoperaatorid) ettevõtlusõppes. Õppijad õppisid EKR 4. ja 5. taseme kutseõppe ning kutsekeskharidusõppe koolipõhises õppevormis. Õppijad olid nii põhiharidusega noorukid (17–19aastased), keskharidusega noored täiskasvanud (üle 19aastased) kui ka täiskasvanud (üle 25aastased), kellel oli töökogemus, sealhulgas töötasid mõned õpitava valdkonna ettevõttes.

Projekti käigus koostasid õppijad rühmatööna valdkonnaspetsiifilise ärimudeli, mis valmis peamiselt kontaktõppe raames, kuid osaliselt ka iseseisva tööna. Töö koosnes eri etappidest ning protsessi vältel said õppijad õpetajalt tagasisidet.

Strateegia rakendamiseks on vaja planeerida projekti etapid konkreetse õpperühma õppemahu alusel (erialadel on erinev ettevõtlusõppe maht), koostada tööleht (digitaalselt täidetavas ja prindiversioonis ärimudeli vorm), ette valmistada toetav õppematerjal või lingid sobivatele õppematerjalidele.

Projektõppe rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Õpetaja selgitab lühidalt ärimudeli koostamise ülesannet ja põhimõtteid.
- Õppijad jaotatakse töörühmadesse.
- Töörühmades toimub ajurünnak, et leida oma õppevaldkonnaga seotud teenus või toode, mille töörühm soovib võtta äriideeks ning millele hakata koostama ärimudelit.
- Töörühmad tutvustavad oma ajurünnaku tulemusi teistele töörühmadele ja need arutatakse läbi.
- Seejärel otsitakse vajalikku informatsiooni valdkonna ettevõtete ja teenuste kohta, sealhulgas hindade kohta, ning kirjeldatakse ja analüüsitakse (uuriv õppimine) rühmatööna kliendirühma ja selle tunnuseid.
- Õppeperioodil arendab iga töörühm õpetaja juhendamisel oma ärimudelit. Selle väljatöötamiseks kasutatakse õpetaja antud töölehti ja varem omandatud teadmisi valdkonna ettevõtete kohta.
- Töörühm disainib ka kaubamärgi ja loob reklaami, kasutades loovmeetodeid.
- Iga töörühm esitleb oma koostatud ärimudelit teistele töörühmadele.
- Lõpus toimub õppijate enesehindamine, kus tuuakse välja oma panus ja selgitatakse võimalikku rolli kavandatud äris.
- Viimases etapis annavad õpetaja ja kaasõpilased projekti kohta tagasisidet, lähtudes hindamiskriteeriumitest.

Õppestrateegiat saab kasutada kutseõppe eri tasemetel ning erinevate erialade õppes, näiteks toodete ja teenuste ideede genereerimiseks ja läbitöötamiseks, koostööoskuste ja võtmepädevuste (näiteks keelepädevus, digipädevus, info otsimise ja töötlemise pädevus, matemaatiline pädevus) arendamiseks, õpilaste eneseanalüüsi ja enesehindamise oskuste arendamiseks. Strateegiat on võimalik kohandada erineva õppemahu jaoks ning kasutada distantsõppes, näiteks rühmatööna Teamsi, Zoomi, Google Classroomi keskkonnas või töölehe täitmiseks näiteks Google Drive'is.

Reaalses maailmas õppimine kui multidistsiplinaarne projekt

Multidistsiplinaarset projekti rakendasid Hollandis kutseõppeasutuse kutseõpetaja ja FabLabi juhendaja. Projektis osalesid mitmekesise kooslusega õpperühmad.

Õppijad olid erinevatelt kutseõppe erialadelt, kuid peamiselt disainierialadelt, ja vanemad kui 16 aastat. Kuna see projekt oli avatud kõigile, oli õpperühm väga mitmekesine nii õppijate õpitaseme, tausta kui ka muu poolest. Projektis osalesid õppijad, kellel oli õppimisega raskusi, keeruline kodune olukord või muud õppimist mõjutavad probleemid, aga ka väga edukad õppijad.

Reaalses maailmas õppimise (ingl *Real-World Learning*) projekti pakuti valikmoodulina ehk osana valikõpingutest, mis on Hollandi kutsehariduse ja -koolituse õppekavade osa.

Õppijaid julgustati valima moodulit väljaspool oma tavapäraseid õpinguid. Seda pakuti FabLabi Makerspace'is, mis oli kooli allüksus, kuid asus väljaspool kooli ruume. Õppijad said ülesandeid, mis olid alati seotud koolivälise ülesande andjaga. Sageli olid need seotud mõne kavandatava üritusega, näiteks rahvusvahelise mobiilsuse üritused, säästva hariduse päev, kohaliku omavalitsuse korraldatav konverents või

muu sarnane.

Multidistsiplinaarse projekti eesmärk oli luua koolis koht, kuhu tulevad õppijad erinevatelt erialadelt ja kus nad saaksid oma teadmisi praktikas rakendada viisil, mis on reaalselt seotud koolivälise maailmaga, luues samas ruumi multidistsiplinaarseks koostööks. Projekt pakkus ka mõnevõrra probleemse taustaga õppijatele laiemat vaatenurka neile pakutavatele valikuvõimalustele ning oskustele ja huvidele, mille olemasolust õppijad ei teadnud ning millega nad ei oleks oma õppekava raames kokku puutunud.

Rühma mitmekesisus ja projekti rakendamise viis andsid ka palju võimalusi diferentseeritud õppeks.

Multidistsiplinaarse projekti rakendamise protsess peaks olema hästi ette valmistatud, et luua keskkond, kus keskendutakse õppimisele. Kavandamine hõlmab järgmist:

- võrgustiku loomine tugevatest sidusrühmadest, kes ülesandeid pakuksid;
- selliste reaalsete (tööeluliste) ülesannete või projektide leidmine, mille tulemus ei ole kivisse raiutud;
- projekti omaniku ehk ülesande andja rolli ja kohustuste selgitamine oma välispartneritele protsessi algusest lõpuni;
- rollide kokkuleppimine projektis. Õpetaja ei tohiks olla projekti omanik / ülesande andja.

Projektõppe rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Projekti omanik tutvustab õppijatele projekti sisu ja eesmärgi.
- Õppijatest moodustatakse meeskonnad, mille iga liige töötab enda oskuste ja võimete ning enda määratud eesmärkide ja rolli kohaselt.
- Määratakse esitluse tegemise tähtaeg. Esitus tehakse projekti omanikule või projektiga seotud üritusel.
- Õppijad saavad tehtud tööd tähistada.
- Tehakse vastastikune hindamine, milles keskendutakse õppijate panusele meeskonnas ning lähtutakse õppijate seotud individuaalsetest eesmärkidest, rollidest ja taustast.
- Õppijad tegelevad refleksiooniga oma pehmete oskuste arendamiseks. Nad peavad iseseisvalt vastama mõnele küsimusele (Kas projekti eesmärk sai täidetud või mõni

probleem lahendatud? Mis võiks olla järgmine loogiline tegevus? Kuidas projekti omanik sinu arvates tulemusega rahule jäi?).

Refleksioon projektõppe lõpus

Refleksiooni kasutati Eestis kutseõppeasutuses projektõppe protsessi ja tulemuste peegeldamiseks keevituse eriala õppijatega. Reflekteerimise eesmärk oli õppija suunamine oma tegevuste analüüsimisele ja õpiväljundite saavutatuse hindamisele. Samuti sooviti õppijatelt saada tagasisidet, mis võimaldaks õpetajal õppetegevusi korrigeerida ning neid õppijate ootuste ja vajadustega paremini vastavusse viia. Selle refleksiooni rakendamiseks on vaja õppijatele kirjeldada hindamiskriteeriumeid, ette valmistada tööleht ja õppija juhend. Reflekteerimiseks kasutati Gibbsi refleksioonimudelit.

Õppijad oli enne läbinud pikema perioodi vältel projektitöö, mille käigus olid teinud praktilist tööd.

Refleksiooni rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Projekti lõpus antakse õppijatele ülesanne, milles tuleb individuaalselt analüüsida projekti protsessi ja tulemusi, toetudes järgmistele küsimustele: mida ma tegin, kuidas tegin, millise hinnangu annan oma tegevustele tuginedes hindamiskriteeriumitele.
- Õpetaja vestleb eraldi iga õppijaga, tuginedes õppija individuaalsele analüüsile. Arutelu käigus palub õpetaja õppijal esile tuua õnnestumised, aga ka vead ja parendusvajadused.
- Pärast individuaalseid vestlusi toimub ühine arutelu õpperühmas.
- Tuginedes arutelu tulemustele, korrigeeritakse töid.
- Lõpus toimub õppijate enesehindamine töö lõpliku tulemuse põhjal, võttes aluseks refleksiooni ja hindamiskriteeriumid.

Õppestrateegia rakendamiseks on vaja koostada metoodiline materjal (tööleht). Refleksiooni käigus saab õppija end hinnata, tuginedes hindamiskriteeriumitele. See võimaldab ka õpetajal saada tagasisidet oma õpetamisele, et seda vajaduse korral kohendada.

Refleksiooni saab kasutada eri õppetasemetel ning erinevate erialade õppes õppeprotsessi ja -tulemuste kokkuvõtmiseks, õpilaste eneseanalüüsi ja enesehindamise oskuste arendamiseks ning tagasiside saamiseks õpetuse kohta. Reflekteerimisel on otstarbekas kasutada erinevaid refleksioonimudeleid, näiteks Gibbsi mudelit.

Ümberpööratud klassiruum

Ümberpööratud klassiruum inglise keele suhtlemisoscuse arendamiseks

Seda õpetamispraktikat rakendati Tšehhis keemia- ja tehnoloogiaülikooli majandus- ja ärikoolis inglise keele ettevalmistuskursusel, et osalejad saaksid tulevikus alustada õpinguid äri- või majandusvaldkonnas. Eesmärgiks oli toetada õppijate inglise keele suhtlemisoscuse arenemist ja keskenduti peamiselt õppijatele vajalike suhtlemistööriistade andmisele, et nad tuleksid suhtlemisel oma piiratud võõrkeeleoscusega toime.

Õppeprotsessis osalesid 20–22aastased välistudengid, peamiselt hiinlased.

Selles õpetamispraktikas kasutati väljatöötatud tavapäraste õppematerjalide (õpikud, töövihikud jms) kõrval autentseid lisamaterjalide (näiteks ajakirjad, ajalehed, artiklid, laulud, videod), et tutvustada õppijatele õpitavat võõrkeelt ja toetada selle õppimise protsessi. Lisaks julgustati õppijaid töötama rühmades, et koos mängida mängu, lahendada probleeme, koostada esitlusi, korraldada arutelusid ja anda kaaslastele tagasisidet.

Õpetamispraktika rakendamisel läbitakse järgmised etapid:

- Esimesel kohtumisel on sissejuhatav harjutus, kus õppijad paigutatakse rühmadesse ja tehakse vastastikused intervjuud, millele järgneb kaasõppija esitlemine ehk tutvustamine. Õpetaja jälgib protsessi, kuulab õppijate vestlusi ja annab neile järjepidevalt tagasisidet. Tagasisidestamine võib toimuda ka õppijate vahel. Õpetaja on toetaja rollis ja julgustab õppijaid võõrkeeles rääkima ning vajaduse korral aitab. Selle tegevuse kaudu eelhindab õpetaja õppijate eelnevat keeleoscust ja enesekindlust võõrkeeles suhtlemisel.
- Järgnevateks tundideks valmistuvad õppijad iseseisvalt. Selleks tuleb läbi lugeda teatud artikkel, mis võimaldab klassis korraldada loetud teemal arutelu ja harjutada uue sõnavara kasutamist. Lisaks võivad õppijad teha esitlusi uurimustest. Sellise õpitegevuse tarbeks jagatakse õppijate vahel võimalikud teemad nii, et igaüks peab vähemalt korra sellise ettevalmistava tegevuse (st teatud teemat lugema) läbi viima ja klassis teistele õppijatele loetut tutvustama, millele järgneb üldine arutelu.
- Seega algab iga tund ühe õppija ettevalmistatud teema esitlemisega, millele järgneb arutelu. Seejärel kasutab õpetaja tavapäraseid õppematerjale ja teisi materjale või vahendeid, et seostada järgnevaid õpitegevusi esitletud teemaga. Õppijad õpivad vastava teema raames grammatikareegleid, õigekirja, asjakohaseid fraase ja väljendeid.

Selle õpetamispraktika rakendamisega on õppijatele õppeprotsessis antud aktiivne roll, kuid see eeldab mõningast keeleoscust. Õpetaja püüab õppijaid õppeprotsessis motiveerida toetava tagasiside ja julgustamise kaudu.

Seda õpetamispraktikat võib kasutada iga uue võõrkeele õppimisel (näiteks soome keele õppimisel).

Võtmepädevuste arendamine

Mitmekesised rollimudelid kui eeskujud võtmepädevuste arendamiseks

Mitmekesiste rollimudelite praktikat kasutasid koolitajad Ühendkuningriigis koolitusettevõtetes ja mittetulundusühingutes (näiteks The Entrepreneurial Refugee Network – ettevõtlike pagulaste võrgustik), et arendada pagulaste ettevõtlikkust ja julgustada neid alustama oma ettevõttega.

Eeskujude kaudu õppimine aitab õppijatel paremini mõista, mis on võimalik, kuidas saavutada edu ja seatud eesmärgid ning jagada strateegiaid ebaõnnestumistega toimetulemiseks. Mitmekesises ja kaasavas klassiruumis on väga oluline, et igal õppijal oleks eeskuju (rollimudel), kellega ta saaks ühel või teisel viisil samastuda. Seetõttu on mitmekesiste rollimudelite tähtsus kasvanud.

Uuringutest on selgunud, et positiivsed rollimudelid vähendavad noorte riskikäitumise potentsiaali (näiteks uimastite ja alkoholi kuritarvitamine, ebaõige seksuaalkäitumine, vägivaldne käitumine). On selgunud, et kui noored leiavad oma peres või koolis positiivseid eeskujusid, teevad nad tõenäolisemalt tervislikumaid valikuid toitumises ja kehalises aktiivsuses ning üldisemalt tervislikes eluviisides.

Ettevõtlike pagulaste võrgustiku kogemuse põhjal võib kahetunnisesse töötuppa kaasatud ettevõtjal kui rollimudelil, kes teeb (15minutilise) esitluse ning vastab õppijate küsimustele, olla tohutu suur motiveeriv mõju õppijate edasisele õppimisele, teema aktiivsele õppimisele ja sellega sügavuti tegelemisele.

Selles näites osalenud õppijad olid eri vanuses, eri rasside ja rahvuste esindajad, erineva sotsiaalmajandusliku staatuse, kognitiivse ja sotsiaalse arengutaseme ning erinevate digioskustega.

Strateegia ettevalmistamiseks ja rakendamiseks peavad õpetajad uurima ja leidma rollimodeleid, mis peegeldaksid nende õppijate eripärasid (näiteks edukas ettevõtja, kes on samuti pagulase taustaga). Seejärel tuleb õpe planeerida koostöös kaasatava rollimudeliga (näiteks ettevõtjaga).

Selle õpetamispraktika rakendamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

- Rollimudelitena kaasatakse inimesi, kes on toetavad, kaasahaaravad, suhtlemisaltid ja peegeldavad õppijate mitmekesisust.
- Kaasatud rollimudelid, näiteks ettevõtlike pagulaste võrgustiku liikmed, selgitavad õppijatele, miks iga läbitav teema on vajalik ja iga ettevõtlusprotsessi etapp oluline

nende ettevõtluses. See lähendab õppimist reaalse eluga ja suurendab seega aktiivset osalemist ettevõtlike pagulaste võrgustiku üldises protsessis.

- Rollimudeleid kutsutakse külalisesinejateks ja läbi viima õppepäevi (õpitube). Õppijatele pakutakse võimalust osaleda koos eeskujudega praktilistes tegevustes.
- Rollimudeleid julgustatakse kirjeldama oma kogemusi ja karjääriteed, kuidas nende töö välja näeb ja kuidas see teistele inimestele kasu toob (väärtust loob).
- Rollimudelitel palutakse rääkida ka oma isiklikust elust, sealhulgas hobidest, huvidest, lemmikloomadest ja peredest.
- Õppijatele antakse ülesandeid informatsiooni otsimiseks erinevatest kanalitest (näiteks Netflix, taskuhäälingusaated jne), et saada rohkem teavet mitmesugustest eeskujudest või õpitava eriala valdkonnast.

Seda head praktikat saab kasutada ettevõtliku hoiaku arendamiseks erinevatel erialadel, karjääri- ja ettevõtluspädevuste omandamiseks, samuti õppijate motiveerimiseks, õppetegevuse mitmekesistamiseks ja terviklikuma pildi avamiseks valdkonnast või õppija potentsiaalidest.

Allikad

[Role Models and Mentors | National Alliance for Partnerships in Equity \(napequity.org\)](#)

[Diverse Role Models \(weebly.com\)](#)

[Positive Role Models | Lesson plan | Education.com](#)

Arutelu

Inimeste- ja kultuuridevaheline mõistmine

Inimeste- ja kultuuridevaheline mõistmine aitab kaasa mitmekesisusel põhinevale õpetamisele ja õppimisele. Inimeste- ja kultuuridevaheline mõistmine on Go-Woman! Alliance CIC (Ühendkuningriik) pakutava koolituse ja toe põhielement. See organisatsioon pakub mitmesuguseid koolitusi ja tuge, kuid on keskendunud inglise keele algoskuste õpetamisele hiljuti riiki saabunud õppijatele. Õppijad erinevad üksteisest tavaliselt vanuse, rassi, etnilise päritolu, sotsiaal-majandusliku staatuse, kognitiivse ja sotsiaalse arengu jne poolest. Tegutsetakse põhimõttel, et iga õppijat austatakse, ning neile pakutakse isiklikku ruumi, kus säilib ja austatakse nende erinevat individuaalset tausta, aga ka üksteise tausta, mis rikastab ja tekitab motiveeriva õpikeskkonna. Lisaks on iga õpetajal erinevad kogemused ja nende teadmised on kollektiivse lähenemise jaoks hädavajalikud.

Usutakse, et iga õppija kultuuritausta, hobide ja õpistiili mõistmine on esimene samm, et tagada kaasatus ja diferentseeritud lähenemine.

Go-Woman! Alliance CIC peab kaasamisel oluliseks järjepidevat suhtlemist õppijatega.

Kuna õppija enesekindlus kasvab uute teadmiste kaudu, on tema haridusvajadused muutuvad ja arenevad, mistõttu on tähtsad interpersonaalsed teadmised. Mitmekesisetele õppijate

rühmadele õppe pakkumise võti on võime mõista rühma liikmete erisusi ja tagada, et kõiki õpiruumis olevaid õppijaid austataks võrdselt.

Põhimõtted, millele tuleb tähelepanu pöörata:

- Alustada tuleb rahulikult ja luua turvaline õpiruum. Selleks kasutatakse soojendusharjutusi, mis aitavad kõigil, ka koolitajal lõdvestuda ja üksteist enne kultuurilisele tasandile jõudmist isiklikul tasandil tundma õppida. Näiteks võib õppijatel paluda tuua klassi üks (väike) objekt, mis on nende jaoks oluline, ja selgitada, kuidas see iseloomustab neid, nende hobbisid või perekonda.
- Tuleks eristada isiklikke, olustikulisi ja kultuurilisi erinevusi. Kultuuridevahelisi küsimusi vaadeldes ja nende üle arutledes peab meeles pidama, et mitte kõik konfliktid või lahkavamused ei põhine kultuurilistel erinevustel. Tähelepanu tuleb pöörata olukorra eripäradele või kaasatud isikute konkreetsetele omadustele ja aidata õppijatel enne otsuse tegemist õppida kaaluma probleemi kõiki aspekte.
- Tuleks rakendada sügavat õppimist toetavaid õpitegevusi ja arutelusid. Tegelema peaks kohalikes kogukondades esinevate kultuuriga seotud probleemidega, seejärel looma seoseid kogukonna ja ühiskonna probleemide vahel, et aidata õppijatel mõista, et neid kujundab nende ümbrus, olles samal ajal seotud palju enamaga kui nende lähiümbrus. Selle tulemusena avarduvad õppijate

maailmavaated ning nad muutuvad paindlikumaks ja suudavad respektierida eri vaatenurki.

- Tuleks ära tunda ja soodustada nii-öelda tervislikke konflikte või erinevate arvamuste jagamist. Sageli on mure, et erimeelsustega tegelemine võib muutuda isiklikuks ja ebamugavaks isegi noorematele, Z-põlvkonna õppijatele, kes on vaieldamatult planeedi mitmekesisusega kõige enam kohanenud. Õppijaid tuleks suunata aktiivselt kuulama ja ebamugavates vestlustes hinnangutest hoiduma, et maksimeerida nende õppimispotentsiaali.
- Peaks märkama ja ümber suunama konflikte, mis ei ole produktiivsed. Mõnikord tuleb vestlusi aeglustada või isegi ümber suunata. Liiga emotsionaalsed olukorrad ei soosi produktiivset õpikeskkonda ning õpetaja saab neid leevendada, kasutades ajaloolisi või kirjanduslikke viiteid, et astuda samm tagasi ja pakkuda mugavat viisi erapooliku suhtumise või stereotüüpide vastu võitlemiseks.
- Õppijatel võiks aidata toimida kolmeastmelise arutelu kaudu. Et kultuuridevahelise õppe tegevused oleksid kõige mõjuvamad, on üliolulised õpilastega toimuvad järelarutelud ja reflekteerimine. Seda tuleb toetada, aidates õppijatel esmalt õpitu üle järele mõelda ja arutada. Järgmiseks peaksid nad ette kujutama, kuidas nad saaksid neid õppetunde oma igapäevaelus rakendada. Lõpuks tuleks püüda õppijatega ühisele arusaamisele jõuda selles, miks midagi toimus: globaalne kompetents on meie kogukondades vajalik ja meie maailm ei tohiks saladuskatte all olla.

Seda praktikat saab kasutada erinevates kontekstides ja eri aineid lõimides. Mõned kasulikud õppematerjalid, vahendid või tehnoloogiad inimeste- ja kultuuridevaheliseks mõistmiseks on järgmised:

- [Cultural-awareness-training-exercise-pack.pdf](https://culturewise.net/cultural-awareness-training-exercise-pack.pdf) (culturewise.net) – sisaldab 15 kultuuriteadlikkuse suurendamise koolituse tegevust, mis sobivad kultuuridevaheliseks ja kultuuriteadlikkuse suurendamise koolituseks.
- [Booklet Intercultural Communication Resource Pack.pdf](https://salto-youth.net/booklet-intercultural-communication-resource-pack.pdf) (salto-youth.net) – sisaldab noorte tegevuste vahendeid ja meetodeid, teiste kultuuridevahelise suhtluse projektides osalevate noorsootöötajate isiklike arvamusi ning teoreetilisi materjale ja viiteid edasiseks tööks selles valdkonnas.
- [Intercultural Competence Toolkit](https://www.globalinitiatives.org.uk/intercultural-competence-toolkit/) (Global Initiatives, UW Bothell) – pakub ressursse, strateegiaid ja tegevusi kultuuridevahelise pädevuse arendamiseks.

II osa

Õppijaid võimestavad haridusprogrammid

Hacklab kui koolitusformaat sotsiaalse tõrjutuse ohus noortele: küberturvalisuse õpe

Hacklab on Hollandist pärit programm, mis on mõeldud 15–25aastastele noortele, kes on formaalharidusest välja langenud või kellel on oht koolist välja langeda. Hacklab on sõltumatu organisatsioon, mida rahastavad ja toetavad nii avalikud kui ka eraorganisatsioonid ning mis teeb tihedat koostööd koolide ja ülikoolidega. Pärast programmi läbimist võivad õpilased saada tunnistuse, kuid Hacklab ei anna ametlikku kvalifikatsiooni.

Hacklabi projekt on mõeldud eelkõige noortele väljaspool formaalharidust: arvutimänguritele, koolitee katkestanutele, hariduslike erivajadustega, näiteks autismispektriga noortele, inimestele, kellele formaalharidus ei paku väljakutseid või kellel on raske kodune olukord. Võimalikud osalejad on noored, kes on katkestanud koolitee, kuid kellel on IT-oskused või huvi valdkonna vastu.

Üks Hacklabi programmidest on küberturvalisuse programm. Hacklab on turvaline koht, kus noored andekad internetikasutajad saavad kübervaldkonda kuuluvaid teadmisi ja oskusi oma tasemel ja omas tempos arendada. Eelnev haridus pole osalemise eeltingimuseks, olulised on motivatsioon ja uudishimu.

Hacklabis töötab tegevjuht ja kaks arengutreenerit. Tegevjuht vastutab planeerimise, rahastuse ja IT-taristu eest. Arengutreenerid vastutavad programmi sisu, õpilaste juhendamise ja praktika korralduse eest. Treener peab olema pädev IT valdkonnas ja oskama juhendada erivajadusega õpilasi. Hacklabi meeskond on värvanud kaks arengutreeneri kogemusega IT-spetsialisti.

Hacklabi külalisõpetajad pööravad suurt tähelepanu 21. sajandi oskuste arendamisele. Õppijatele antakse mitmesuguseid individuaalseid ja rühmatöid häkkimise, programmeerimise jms vallas. Kuna iga õppija on erinev, on programmi raames igaühe jaoks loodud sobiv arengutee. Enne individuaalse programmi algust ja selle jooksul dokumenteeritakse individuaalsed eesmärgid, mida vajaduse korral protsessis kohandatakse.

Hacklabi mentorid aitavad viia kokku õppijad ja potentsiaalsed tööandjad. Noored, kes soovivad alustada oma äri, saavad selleks mentorilt tuge.

Peale õpetajate juhendamisel toimuvate praktiliste tundide täidavad õppijad individuaalseid ja rühmaülesandeid ning tegelevad projektidega. Suurema kogemusega õppijad annavad uutele õppijatele tunde tarkvara programmeerimise, riistvara jms teemade kohta. Praktilised ülesanded ja projektid annavad õppijatele võimaluse arendada oma portfooliot, mida nad saavad kasutada töökoha leidmiseks. Labor on avatud esmaspäevast reedeni. Õppijad võivad tulla laborisse, et töötada oma projektide või individuaalsete ülesannete kallal või osaleda koolitusprogrammis, mille lõpus antakse tunnistus.

Hacklabi programm sisaldab järgmisi etappe:

- Programm algab neljanädalase vastuvõtuperioodiga, et näha, kas Hacklab kandidaadile sobib.
- Sellele järgneb kahekuuline oma talendi avastamise periood, kus õppijad saavad osaleda erinevates töötubades ja IT valdkonna tundides. Eesmärk on, et õppijad

leiaksid neid huvitava valdkonna, millele sooviksid edaspidi spetsialiseeruda. See võib olla näiteks küberturvalisus, andmeanalüüs vms.

- Järgneb oma talendi arendamise etapp, kus õppijad töötavad järjest raskema materjali kallal ja panevad oma teadmised proovile iseseisvates projektides. Nad on vabad keskenduma sellele, mis neile tõeliselt meeldib, ja arendama enda kui spetsialisti oskusi.
- Viimane kokkuvõttev etapp kestab kolm kuud ning keskendub õppija sidumisele töömaailmaga. Õppijad töötavad reaalsete ülesannete kallal Hacklabiga koostööd tegevates IT-ettevõtetes ja alustavad lühikest tööpraktikat. See periood lõpeb siis, kui õppijale pakutakse Hacklabiga koostööd tegevas IT-ettevõttes tööd või kui ta otsustab jätkata õpinguid ühes Hacklabiga koostööd tegevas kutseõppe- või kõrgharidusasutuses. Hacklabi meeskond hoiab õppijaga ühendust ja teeb ettevõttega koostööd, et tagada sujuv üleminek.

Hacklabi programm on olnud Hollandis edukas. Mudel sai alguse Leeuwardenist, kuid on nüüdseks levinud ka teistesse Friisimaa ja Groningeni linnadesse.

Tänu Hacklabile on need üliõpilased, kes ei osalenud formaalhariduses, nüüd palgatööl või programmi tulemusena naasnud kõrgkooli. Et mudelit erinevatele kontekstidele kohandada, on oluline pidev koostöö valitsuse, ettevõtete ja haridusorganisatsioonide vahel.

Õppelabor

Õppelabor (FabLab) on üks Frieslandi kolledži projektidest. FabLabis saavad kõikvõimalike prototüüpide arendamisega tegeleda nii ettevõtted, eraisikud kui ka üliõpilased. FabLab on kolledži osa, kuid asub sellest eraldi. Peale Frieslandi kolledži õpilaste leiavad FabLabi tee ka teiste Leeuwardeni koolide (sealhulgas kutse- ja kõrgkoolide) õpilased, professionaalid, kunstnikud ja (idu)ettevõtted. FabLab toimib ka õppeettevõtteks, kohana, kus õpilased saavad oma praktikat teha.

Õppelabor on motiveeriv keskkond eelkõige kutseõppe õppuritele (üle 16aastased), eriti neile, kellel on oht formaalharidusest välja langeda või kellele ei sobi traditsiooniline klassiruumikeskkond.

Kuna FabLab kuulub kolledžile, ei sõltu see teistest rahastusallikatest. Kasutajad, kes tulevad väljastpoolt kolledžit, maksavad materjalide eest ja väikese tasu ka masinate kasutamise eest. Õppijad on FabLabi oodatud kas osana kõrvaleriala omandamisest, praktika või ettevõtlusprojekti raames, grupipraktika vormis või individuaalse õppijana. Ruumi kasutavate õppijate ja rühmade mitmekesisus avardab õppijate silmaringi ning aitab neil teha teadlikumaid tulevikuvalikuid.

Õppijatel on võimalus töötada individuaalselt omas tempos ja sageli nende enda valitud ülesannete ja projektidega, mille tulemuseks on õppijate suur sisemine motivatsioon. Õppelaborit saab kasutada ka siis, kui teatud kursust läbivad õppijad on faasis, kus neil on vaja töötada individuaalsete projektide kallal.

FabLabi väljaarendamisel on lähtutud järgmistest ideedest. Ruum peaks olema turvaline, ligipääsetav ja selgelt eristuv teistest õpikeskkondadest. Selles peaksid töötama kogenud arengutreenerid ja juhendajad, kellel on tehnilised võimalused toetada õppijaid mis tahes õppelaboris olemas olevate vahenditega.

Veel olulisem on aga mõtteviis. Tuleks luua õppimiskultuur, mis rõhutab mitteformaalset, võrgustunud, kaaslaste juhitud ja jagatud õppimist ning toetab õppijate eneseteostust. FabLab peaks olema vaimselt ja füüsiliselt turvaline keskkond, kus õppijad töötavad mustandite kallal ja tunnevad, et neil on lubatud õppeprotsessis vigu teha.

FabLabi juhtpõhimõtted on järgmised:

- Kui ruum on seadistatud ning varustus ja töötajad on olemas, peaksid töötajad otsustama, millist rolli nad laboris täidavad.
- Kui õppijad tulevad esimest korda laborisse, tuleks neile näidata, kuidas erinevad seadmed töötavad, ja nad peaksid vestlema lühidalt ühe arengutreeneri/juhendajaga projektist, mille kallal nad tööle asuvad.
- Õppija peaks seejärel saama projekti kallal omas tempos töötada, aga tal peab olema võimalus vajaduse korral pöörduda arengutreenerite/juhendajate poole.
- Arengutreenerid/juhendajad jälgivad iga õppija edenemist ja võtavad nendega olulistel hetkedel ühendust, kuid võimaldavad seejuures õppijatel oma õppeprotsessi juhtida. Kuna õppelabor on informaalne õpikeskkond, siis teadmiste ja oskuste formaalset hindamist ei toimu.
- Kui õppijate õppelabori periood on läbi, peaksid arengutreenerid/juhendajad neid õnnitlema tehtud edusammude puhul ja meenutama, kui kaugele nad oma oskuste arendamisel jõudnud on.

See meetod on viimastel aastatel pälvinud rohket toetust ja tähelepanu ning positiivseid tulemusi on näha eriti keerulistest sihtrühmadest õppijate puhul. Õppelabori põhiideed saab üle kanda erinevatesse kontekstidesse. FabLabiga seotud masinapark ei ole õppelabori loomiseks vajalik eeltingimus. Peamine on see, et õppimine toimub selleks ettenähtud ruumis väljaspool tavalist klassiruumi. See ruum peaks olema õppijatele vabalt juurdepääsetav ning kohapeal peaks olema toetamas pigem arengutreener või juhendaja kui traditsiooniline õpetaja.

Mentorprogramm

MentorProgramma Friesland on Hollandi Friisimaa piirkonna kutsehariduskolledžite ja tehnikaülikoolide koostöövõrgustik. Programm on nüüdseks edukalt toiminud peaaegu 25 aastat. Mentorprogramm peab end õppijate nii-öelda kolmandaks kontaktiliiniks õppijate personaalsete nõustajate ning erinevate sotsiaal- ja õppeteenuste pakkujate järel. Iga õppijat võib suunata programmi või ta võib sellega ise liituda, olenemata sellest kas tal on mingi konkreetne probleem. Kõigil mentorprogrammis osalejatel on individuaalne õpieesmärk, mida nad soovivad saavutada.

Programmis osalejad võivad olla Friisimaa mis tahes kutseharidus- ja tehnikakõrgkoolide ja -ülikoolide õpilased. See tähendab, et nad on eri vanuserühmadest (üle 16aastased) ja erinevatest õppesuundadest. Lisaks erinevad õppijad oma tausta, soo, rahvuse, seksuaalse sättumuse jms poolest.

Programmi algne idee on pakkuda õppijale laiemat pilti õppeprotsessist, viies ta kokku mentoriga, kes näitab õppijale kõiki võimalusi, mis talle avatud on. Seetõttu võib eeldada, et õppijad valivad tõenäolisemalt just neile sobiva õpitee, on õppimisse rohkem kaasatud ja on vähem tõenäoline, et nad õpingud katkestaksid.

Mentoritest saavad õppijate jaoks eeskujud. See on eriti oluline nende õppijate jaoks, kellel ei ole oma eesmärkide saavutamiseks enda sotsiaalses ringkonnas eeskujusid.

Õppija jaoks algab mentorprogramm siis, kui ta programmi suunatakse või kui ta sellega ise liitub. Kutseõppe tasandil suunab enamiku õppijaid programmi nende juhendaja. Alguses palutakse õppijal määrata oma õpieesmärk, millest lähtudes viiakse ta kokku sobiva mentoriga. Mentorid on eri eluvaldkondadest pärit vabatahtlikud, kes saavad õppijat isikliku kogemuse põhjal toetada. Mentor ja õppija lepivad oma mentorsuhte sageduses ja vormis ise kokku. Mentori ja MentorProgramma Frieslandi vahel on tihe kontakt, et pakkuda õppijatele neile sobivas koolis või väljaspool kooli teenuseid.

Oluline on tagada, et iga õppija õpieesmärgi saavutamist toetaks asjakohane mentor. Eesmärk ei ole tingimata viia naissoost õppijaid kokku naismentoritega, pagulastest õppijaid pagulastaustaga mentoritega jne. Määravaks teguriks on õppijate individuaalne õpieesmärk.

Õppijate teadmiste ja oskuste hindamine on individuaalsetel eesmärkidel põhinevas programmis alati keeruline. Seetõttu on õppija edasijõudmise peamine hindamiskriteerium tema individuaalse õpieesmärgi saavutamine.

MentorProgramma Friesland teeb igal aastal tegevusülevaate kolledžite ja ülikoolidele, kellega nad koostööd teevad. Iga paari aasta tagant antakse teaduspõhine hinnang, milles analüüsitakse õppijate tulemusi kohordi kui terviku kohta. See analüüs on näidanud häid tulemusi isegi kõige haavatavamatest rühmadest pärit õppijate puhul: nad jäävad tõenäolisemalt haridusteele ja lõpetavad sageli kõrgemal haridustasemel kui kontrollrühm inimestest, kes mentorprogrammis ei osalenud.

Kuigi üldjuhul suunatakse õppijad programmi oma kolledži või ülikooli kaudu, toimub programm väljaspool formaalhariduse raamistikku. See tähendab, et õppijate mentor on objektiivne kõrvalseisja. MentorProgramma Frieslandi organisatsiooni rahastavad täielikult kolledžid ja ülikoolid, kellega ta koostööd teeb. Selle mudeli uude konteksti üleviimisel on ülioluline nii haridusasutuste kui ka piisava hulga vabatahtlike mentorite rahastamine, motivatsioon ja pühendumus.

Ennetav programm psühholoogiliste probleemidega õppijatele: interdistsiplinaarse tugimeeskonna loomine

Programm School als Werkplaats (SAW) loodi Leeuwardenis Frieslandi kolledžis ennetava meetmena, et võidelda koolist väljalangemisega. See on koolisisene tugisüsteem, mis töötab nii õppijate kui ka õpetajatega väljaspool klassiruumi.

Programmi võib moodustada interdistsiplinaarne meeskond, mis koosneb kooli enda töötajatest, välistest tervishoiu- ja sotsiaalpartneritest ning võimaluse korral ka kohalikust omavalitsusest. Programmi liikmed peaksid igal nädalal suhtlema kõigi kooli (erinevates) asukohtades läbiviidavate kutseõppeprogrammide meeskondadega ja olema õpilastele alati kättesaadavad.

Kõige olulisem on tugimeeskonna kohapealne kättesaadavus ja kontakti loomine nii õppijate kui ka õpetajatega. Optimaalne kättesaadavus on varajase tuvastamise ja ennetava töö võti.

- Õpetaja jälgib õppija edusamme ja vastutab info suunamise eest programmi tugimeeskonnale.
- Meeskond sekkub siis, kui õpetaja või õppija avaldab selleks soovi või kui SAW meeskonnaliige ise selleks vajadust näeb.
- Tugimeeskond keskendub psühhosotsiaalsetele probleemidele noore inimese laiemas sotsiaalses keskkonnas. Neil on võrreldes õpetajatega rohkem võimalusi, sealhulgas rohkem aega ja teadmisi, et keskenduda õppija vajadustele. Seega töötab tugimeeskond õpetaja käepikendusena.
- Võib juhtuda, et õpetaja või treeneriga konsulteerides jõutakse järeldusele, et õppija vajab rohkem abi. Programmi töötaja konsulteerib sel juhul oma võrgustikuga, et õppija saaks kiiresti õiget abi.
- Edaspidi jätkab programmi töötaja sündmuste käigu jälgimist, hoides õppijaga tihedat kontakti ning teavitades õpetajat edenemisest ja edasistest sammudest.

Kõige olulisem ettevalmistav samm sellise programmi ülesehitamisel on koostöö loomine erinevate sotsiaalteenuste pakkuja ja ekspertidega. Seda tüüpi koostöö sujuva toimimise eelduseks on nende organisatsioonide omavaheline kokkulepe ja praktilised sammud, mis tagavad, et nende töötajad ja eksperdid saavad koolis töötada teatud arvu päevi nädalas. Samuti on tähtis suurendada õpetajate ja õppijate teadlikkust programmi toimimisest ning kaasatud liikmete olulisest rollist. Õpetaja (treeneri) jaoks tähendab see oma töötundide erinevat kasutamist: ühelt poolt peab ta panustama rohkem aega SAW töötajaga konsulteerimisele ja kooskõlastamisele, kuid teisalt vajab vähem aega õppijate ajamahukaks toetamiseks. Tähtis on juba algfaasis töötada välja toimiv monitoorimis- ja aruandlussüsteem, mis säästab hilisemas etapis aega (näiteks IT-süsteemi või vahendi loomine õppijate edusammude jälgimiseks).

Kümme aastat pärast programmi käivitamist on see tööviis muutunud täielikult lõimitud struktuuriks kogu koolis ja seda on Hollandis laialdaselt uuritud kui head praktikat. On tõestatud, et programm suurendab märgatavalt tööga rahulolu ja instruktorite meelerahu, vähendab töölt puudumist ja õppijate koolist väljalangemist.

Meeskonnas õpetamine sisseelamiskursuste osana

Meeskonnas õpetamise meetod on võetud kasutusele Hollandis Frieslandi kolledži eri üksustes jaemüügivaldkonna sisseelamiskursuste kontekstis. Õppija osaleb sisseelamiskursustel juhul, kui ta on katkestanud keskharidusõpingud ilma kvalifikatsiooni omandamata. Kui sisseelamiskursused on läbitud, saab asuda omandama kõrgema taseme kutseharidust. Sisseelamiskursused kestavad olenevalt õpilasest 1–2 aastat ja on mõeldud ka uussisserännanutele, kes on läbinud esialgse integratsioonikursuse, kuid kellel ei ole kehtivat keskkooli lõputunnistust.

Meeskonnas õpetamise meetodit on peetud sisseelamiskursustel eriti sobivaks just seal osaleva mitmekesise ja proovilepaneva õpilaskonna tõttu (erinevad tasemed ja taustad). Paljud õppijad ei oska hästi hollandi keelt, nende kodune olukord on raske ja õpimotivatsioon puudub. Õppijad on vanuses 16–30 aastat. Kuna õppijate vajadused võivad märkimisväärselt varieeruda, annab meeskonnas õpetamine võimaluse pakkuda igale õppijale diferentseeritud õpet.

Meeskonnas õpetamise puhul töötab õpperühmaga (umbes 30 liiget) korraga vähemalt kolm õpetajat. See toob kaasa jagatud vastutuse – õpetajate meeskond toimib sama

tõhusalt kui üks õpetaja, kuid saab olla korraga mitmes kohas. See tähendab, et õpetamise ajal saab teine õpetaja anda individuaalset tuge vajavatele õppijatele vajalikku tähelepanu. Igal nädalal toimub kuus ainetundi (hollandi keel, matemaatika kodakondsus ja kursusepõhised ained). Kõiki neid tunde pakutakse kolm korda nädalas. Nii saavad õppijad oma õppimist (kohustuslike) praktikapäevade raames planeerida ja võtta selle eest rohkem vastutust. Samuti võimaldab see neil, kes ei räägi hollandi keelt emakeelena, hiljem nädala jooksul õppetükke üle vaadata. Näiteks kui neil on olnud probleeme sõnavaraga ja nad on selle kallal vahepeal iseseisvalt töötanud. Samuti saavad õppijad seda aega kasutada iseseisvaks õppimiseks.

Meetodi võti seisneb selles, et see kõik toimub samas klassiruumis – suures ruumis, kus on eraldi alad rühmatööks ja individuaalseks õppimiseks. Mitu õppetundi toimub samal ajal, nagu ka individuaalse toe pakkumine – see on meeskonnas õpetamise peamine eelis. Kui kõik on samal kellaajal ühes ruumis, tekib turva- ja rütmitunne, mis toetab õppijaid. Paljud neist ei ole koolisüsteemiga harjunud ja neil puudub enesejuhtimisoskus, et liikuda tunniplaani järgi eri õppekohtades. Selle asemel saavad nad enesejuhtimist turvalises keskkonnas harjutada. See tähendab, et iga õppija puhul rakendatakse individuaalset lähenemist, ollakse paindlik aja ja ressursside suhtes, et õppijaid turvalises kontekstis individuaalselt toetada.

Kursus toimub kolmes etapis: roosa, oranž ja roheline. Esimene etapp on roosa: õppijad saavad orientatsioonivihiku sissejuhatavate ülesannetega, et aine ja üksteisega tutvuda. Selles etapis selgitatakse ka põhimõisteid. Need sisseelamisülesanded annavad õpetajatele võimaluse hinnata iga õppija taset. See etapp kestab umbes kuus nädalat. Põhietapp (oranž) kestab 24 nädalat, kokkuvõttev/eksami etapp (roheline) aga 10 nädalat. Kui õppija lõpetab oma orientatsioonivihiku varakult, saab ta kiiremini edasi liikuda. Kui õppijad vajavad rohkem aega, võimaldatakse seda. Kursus kestab teoreetiliselt ühe aasta, kuid olenevalt õppija tasemest saab selle läbida kiiremini või aeglasemalt. Oranži etapi jooksul peavad õppijad iga nädal läbima vähemalt ühe õppetunni ja täitma ülesandeid. Seda jälgitakse väga lihtsalt pabervoldiku abil, mis asub orientatsioonivihiku lisas. See brošüür toimib õpimapina ning seda kasutatakse ka õppija kohustusliku (töö)praktika jälgimiseks. Vihiku täidavad ühiselt õppija, tema juhendaja ja õpetajad õppemeeskonnast. Kui mapp on täidetud, liigub õppija rohelisse faasi ja alustab eksamitega. Paindlik ajastus võimaldab diferentseeritud õpet – iga õppija saab kursuse läbida omas tempos nii suure lisatoega kui tarvis.

Lisaks on spetsiaalsed tunnid erivajadustega õppijatele. Neid, kes ei räägi hollandi keelt emakeelena, toetatakse näiteks keele arendamisel. Üldised hollandi keele tunnid on nii hollandi keelt emakeelena kõnelevatele kui ka mitte emakeelena kõnelevatele õppijatele koos. Ka ülesanded on paindlikud – kui õppija motivatsioon konkreetses aines on väga suur, saab õpetajate meeskond talle määrata keerulisema ülesande.

Iga meeskonnas õpetav õpetaja täidab ka teatud arvu õppijate jaoks personaalse arengutreeneri rolli. Kõigil õpilastel on oma arengutreener. Õpetajate meeskonda kuuluvad teineteist täiendava tausta ja oskustega õpetajad – üks õpetaja igast õpetatavast aimest ning lisaks hollandi keele kui võõrkeele õpetaja. Õpetajad toetavad üksteist, tuues kaasa oma teadmisi ja oskusi. Meeskonnas õpetavate õpetajate omavaheline suhtlus on väga tähtis. Sellele aitavad kaasa iganädalased meeskonnakoosolekud ja iga kuu toimuv juhtumikoosolek, kus arutatakse iga õppija edusamme. Õpetajate põhimeeskonna kõrval tuleb vähemalt kaks korda nädalas tundidesse ka sotsiaaltuge pakkuv töötaja, et hoida

sidet õppijate ja õpetajatega. Ta on alati kohal ka juhtumikoosolekutel, kui õppijatele on vaja lisatuge, näiteks kui õppijal pole kodus sülearvutit või tal on muid probleeme.

Meeskonnas õpetamine on osutunud Frieslandi kolledžis väga edukaks meetodiks ja seda saab kohandada muudele kontekstidele, eriti teiste algtaseme kursuste puhul. Üheks väljakutseks on õpetajate meeskonna mitmekesisus, sest meeskond võiks peegeldada õppijaskonna rühmi. Teiseks on oluline, et klassiruum sobiks meeskonnatööks.

iNACT

inclusive educators

Open Education
Community

momentum
[educate + Innovate]

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union